

king van de „leer“ des Bijbels. Van de knepen en grepen der hoogere kerkpolitiek hadden ze zoo geen verstand. Ik hoor het den ouden dominee Bakker, een van de fijnste figuren uit die nuance, nog zeggen: Wij zijn maar eenvoudige dominees. Wij zijn lang niet zoo slim en handig als de dominees van de V.U. Die zijn ons altijd te glad af geweest.

Voor wie werkelijk hart heeft voor de katholiciteit van Kerk en Christendom, moet het natuurlijk een pure vreugde zijn in de kerk allerlei nuance te ontdekken. De strakke eenvormigheid en de benepen gelijkgerichtheid hooren bij de sekte. Maar in de kerk van Christus moet de bonte veelkleurigheid van het menschenleven het sterkst en het schoonst tot uiting komen. Echte liefhebbers van de ware pluriformiteit zouden natuurlijk het leven en het streven van de Wachter-strooming met diepe vreugde hebben beschouwd en aangemoedigd. Is het niet goed, ja zelfs noodzakelijk, dat er in de kerk van Christus allerlei nuanceeringen, en stroomingen en „groepen“ zijn? Moeten zoo niet de besten en eerlijksten en vroomsten in de gemeente openbaar worden?²⁾

In plaats van waardeering hebben de menschen van de Wachter evenwel altijd verachting, tegenwerking en achteruitzetting ondervonden. En dikwijls op een allesbehalve fraaie wijze! Wat mannen als Lindeboom en Bos ondervonden van hun broeders grenst aan het ongelooflijke. Laten we dat in een tijd, waarin men graven bouwt, niet vergeten!

Wat mij „zoo smart, wat mij dikwerf het hart en de gezondheid heeft gekrenkt“, schreef Lindeboom eenmaal in De Wachter „is dit: dat ik in de Kerken, voor wier heil en eere ik nu meer dan 38 jaren arbeid, naar mijn beste weten, met de mij verleende gave en kracht, telkens opnieuw miskenning en bittere bejegeningen heb moeten ervaren, als mij nooit zijn aangedaan zelfs door de mannen des bijgeloofs en des ongeloofs. Ik heb vaak met dezulken in woord en schrift gedebatteerd, ook met socialistischen; doch tot in „Walhallen“ toe ben ik fatsoenlijk behandeld; maar in de G. K. is een partij, of kring, die vooral tegen de palstaanders van '34 nu en dan zoo ongeveer alles geoorloofd schijnt te achten.“³⁾

En vlak na de pacificatie-synode van 1905, toen, volgens de synodale historici, Lindeboom en Bos Kuypers in de armen waren gevallen, nadat het hart hunner doopsopvatting zachtken maar resoluut was veroordeeld, schreef een zachtmoedig man als Littooy: „Het heeft mij bepaald gespeten, dat bij de lange lijst van broeders, die voor een en ander voorgedragen en benoemd werden op de Synode, (om er maar eens drie te noemen) een man als Da Bos van Dokkum, als De Westerhuis van Groningen en De Elzenga van Kampen, die in de kracht van het leven en bekwaam zijn, voor niemendal in aanmerking kwamen op deze verzoenings-Synode“. Da Bos neemt in „De Wachter“ dit stukje van Littooy over en zet er onder: „De mannen van „de Wachter“ laten de verantwoordelijkheid dezer handeling aan de broeders, die zeker hebben gemeend, dat opzettelijke passeering van die broeders het meest in het belang was der Kerken. Opzettelijk, schrijven wij. Want wat dunkt U bijv. van dit geval, dat men uit „de Deputaten in geval van benoeming van een Hoogleeraar aan de Theologische School“ juist De H. Scholten van Zuidhorn, ofschoon enkele jaren primus, liet wegvallen?..... Doch genoeg tot bevestiging van hetgeen Littooy schrijft.“⁴⁾ C. V.

²⁾ Dit is een zinspel op 1 Kor. 11:19, dat in de vertaling van Dr. Grosheide aldus luidt: „Want er moeten ook groepen onder u zijn, zal (ook) aan den dag treden, wie onder u den toets kunnen doorstaan. Grosheide schrijft bij dezen tekst: „Het moeten van vs 19 is niet het moeten in den zin van: men zegt, integendeel het oorspronkelijke heeft een woord, dat op een zedelijke verplichting wijst. Paulus begeert geen eenvormigheid in de gemeente. Hij wil, dat er groepen zijn, die de dingen bespreken. Dan zal daardoor juist uitkomen, wie de besten, die beproefd zijn, de mannen die geestelijk voorraan staan.“ (Korte Verklaring, p. 143).

³⁾ De Wachter, 9 Juni 1905.

⁴⁾ De Wachter, 17 Nov. 1905. Zoo was het toen — zoo is het nu! Onverdagte getuigen als de Friesche Predikanten schreven nog onlangs ten aanzien van de Revisie-Synode van Utrecht 1916, „dat bij de afvaardiging naar de buitengewone Generale Synode er zoo angstvallig mogelijk voor is gewaakt, (!!!) dat ernstig bezwaarden naar deze Synode werden afgevaardigd. Ook de arbeid dezer Synode draagt het kenmerk der eenzijdigheid. Daardoor is de waarde van het in appél gaan zeer vermindert, ten deele zelfs illusoir geworden. De minderheid in de kerken is eenvoudig machteloos gemaakt, doordat zelfs geen enkele ernstig bezwaarde als afgevaardigde in de buitengewone Generale Synode zitting heeft kunnen verkrijgen, zij bij alle besprekingen en beslissingen uitgeschakeld was, aangezien zij immers slechts door bezwaarschriften aanwezig was. Er werd zonder hen over hen gehandeld. De eenparigheid van deze Synode heeft dan ook weinig betekenis. Ook werd het blijbaar niet noodig geacht ons te hooren vóór er besluiten werden genomen. Eerst na het vallen der beslissingen werd met ons een samenspreking door middel van daartoe benoemde Deputaten gezocht. Wij willen tegen de eenzijdigheid en partijdigheid in de leiding van ons kerkelijk leven in dit Getuigenis onze stem verheffen en dit kwaad aanwijzen als een der groote oorzaken van de ellende van ons kerkelijk leven.“ — Om recht, revisie en hereniging, p. 15.

Wat men deze Synodes ook verwijten kan — in ieder geval niet het verlaten van de historische, partijdige, seculaire lijn.

UIT DE SCHRIFT

GEEN PROSOPOLEPSIE — HET ABC DER ZENDING.

Ik verneem in der waarheid, dat God geen aannemer des persoons is.

Hand. 10:34.

Sedert vele eeuwen circuleert door de kerkelijke redevoeringen en schrifturen een merkwaardig woord: „prosopolepsie“. Het is afgeleid van „prosopon“, dat zoveel als „persoon“ (en ook „masker“ of „gelaat“) kan beteekenen; en van „lepsie“, dat „aanneming“ aanduidt. „Prosopolepsie“ wil dus zeggen: in een of anderen handel, met name in den rechtshandel, iemand „aannemen“ om zijn „persoon“.

We kunnen hier vele uren zoek brengen met het opwerpen van de vraag: wat is nu een „persoon“? Maar dat zou ons op wetenschappelijk-wijsgeerig terrein voeren. En de bijbel spreekt andere taal, dan op dit terrein gangbaar is. Hij laat ons evenwel allerminst in het onzekere met betrekking tot de vraag, wat hij zelf verstaat onder „persoon“, en onder „aanneming“ van den persoon. Immers, heel de Schrift is vol van het motief, dat in de hierboven aangehaalde woorden tot uitdrukking komt: bij God is geen prosopolepsie, geen persoonsaanneming. Mozes' wet verbiedt bij herhaling Israëls rechters (d.w.z. de handhavers van Gods recht over het bondsvolk) personen aan te nemen in het gericht, en geschenken aan te nemen. „Persoon“ beteekent daar: de mensch van den buitenkant, de mensch, gezien naar „iets, dat in of aan hem is“; wie onzer kent die uitdrukking niet? Een rijk man, die met geld invloed oefenen kan, of die een eervol beroep heeft, een gezaghebbende positie bekleedt, mag niet daarom worden voortgetrokken in het gericht. En een arme stakker, die juist als „persoon“, d.w.z. naar den buitenkant gezien, van de mogelijkheid van beïnvloeding met behulp van kaste- of klasse-voorrechten is uitgesloten, maar die alleen zijn in-het-verbond-Gods-zijn als pleitgrond voor den eisch van een eerlijke behandeling aanvoeren kan, mag daarom niet van een wetsgetrouwe en open rechtspraak verstoken blijven. Daarom treedt tusschen Josafath en Jehu weer hetzelfde motief op, als zij spreken over de toekomst der tot reformatie te voeren kerk. Willen later de Joden Jezus voor zich innemen, dan begroeten ze Hem als rabbi, die zonder aanzien des persoons, oordeelt: een rechter zonder prosopolepsie, een arbiter, die onkreukbaar is. Jacobus zegt dan ook hetzelfde tot de nieuwtestamentische gemeente als hetgeen Mozes' wet tot Israëls rechters sprak: geen rijke „voortrekken“ boven een arme; dat is prosopolepsie, en derhalve kwade overlegging. Paulus breekt met de leer, dat God geen personen aanneemt, den trots der Joden; die plachten op de heidenen laag neer te zien, en zouden misschien zich daarom de handen wel willen wrijven als ze in Romeinen I Paulus' afstraffing van de heidenen en van hun „cultuur“ lezen. Maar eer ze uit louter negativisme hem op dat punt een reuzen-criticus noemen, zegt Paulus in Romeinen II hun vlak in het aangezicht, dat God hen, Joden, onder hetzelfde rechtsraam legt als de heidenen, omdat bij God prosopolepsie niet bestaat. De rijke heeren krijgen van Paulus te hooren, dat zij hun dienstbaar personeel goed behandelen moeten, want God neemt geen personen aan; en als nu misschien op hun beurt het gezelschap van slaven en knechten, het dienstpersoneel, vergeenoegd die handen wrijft, omdat de arme klasse bij den apostel een streepje vóór heeft, blijbaar, dan houdt hij hen bij voorbaat zich van het lijf: ook de dienstknechten, ook het proletariaat, moet weten, dat prosopolepsie bij God niet bestaat: er is ook geen praerogatief der armen vanwege de armoede. En, om niet meer te noemen, als Paulus te lijden heeft onder critiek op zijn werk, dan verzekert hij, dat hij zich van de critiek der kerkelijke „notabelen“ niet onder den indruk laat brengen, alsof de herkomst der critiek haar toetsing naar den inhoud overbodig zou maken: God neemt immers geen personen aan?

Nog meer ware uit de Schrift aan te halen omtrent die prosopolepsie. Maar het gegeven is genoeg. Het bewijst, dat dit tekenende woord zoo terecht speciaal gereformeerde ooren zich liet spitsen.

Want deze kernspreuk: „bij God geen persoonsaanneming“ spreekt negatief en positief geweldige dingen.

Negatief: bloed-, ras-, bodem-theorie valt met één slag er mee weg; het nationalisme evenzeer als het kosmopolitisme; klassenstrijd heeft evenzeer als rassenstrijd voor dit woord halt te houden; kerkisme niet minder dan oecumenische breedheidscultus; synodocratische notabelen-roem geen haar meer dan vrijgemaakte zelfvertooning.

Positief: dit geweldige woord is een gongslag die Gods soevereine welbehagen, Zijn vrije verkiezing verkondigt. Want waarom neemt God geen personen aan? Omdat Hij van den persoon (den buitenkant) doordringt naar het hart (de binnenzijde); en omdat Hij in dat hart verwerpt al wat van den ouden mensch

der zonde is, en voor wat den nieuwen mensch betreft: Hij zelf heeft hem geschapen. Wat hebt gij, mooie persoon, dat gij niet ontvangen hebt? En zoo gij het ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof het niet ontvangen was? God neemt slechts zichzelf aan. Zijn rekening is toe-rekening, geen boek-houding omtrent „vreemde“ goederen.

Het tragische van dezen tijd is, dat men in theorie dit woord in den mond neemt naar de negatieve, doch niet meer naar de positieve zijde. Men wil de negatieve: geen kerkisme, geen nationalisme, geen klassenstrijd, geen rassencultus.

En dus: Partij van den Arbeid, en eenheidsbeweging, en oecumenische samengang.

Maar de positieve kant van dit woord blijft miskend. En daarom afkeer van het Dordtsche verkiezingsdogma, en verwerping van het calvinisme, en een vlucht in de humanistische autarkie en in het personalistisch (!) socialisme.

„God neemt geen persoon aan“, wees dus socialist!

„Hij neemt juist den persoon aan“, wees dus personalistisch socialist.

Zóó gaat de duivel preeken in Nederland van na den oorlog.

Maar toen Petrus gedreven werd (letterlijk) naar zijn eerste preek tot de heidenen, toen was dan ook zijn eerste woord in die eerste preek een krennen: ik verneem in der waarheid, ik voel aan den lijve, dat bij God geen prosopolepsie is. Het joodische bloed is niet rein in zichzelf, en het heidenische niet besmet in zichzelf. Gods Woord maakt uit, tot op de door Hem zelf bepaalde tijden, wat onrein en wat rein, wat toegankelijk en wat taboe is voor den prediker der orthodoxie. Voor de verschijning van Gods engel, en dus voor de openbaring van Gods heil in Christus, is een romeinsche centurio („Zoo'n mof“) nu de tijden vervuld zijn, even zeer een passend adres als Abrahams zaad dat geweest is. Vele eeuwen lang. Gelijk ook omgekeerd de vloek des Heeren niet stilhoudt voor het ras dat Abrahams physionomie vertoont.

En daarom is dit woord negatief de stimulans der zondings-prediking, en positief het thema der zondings-prediking. Hoe breder de kring der hoorders, des te dieper de fundeering van het gehoorde: God is de God der verkiezing. Men hoort dit in de sprake des verbonds.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

ZELFSTANDIG OPTREDEN IN DE POLITIEK?

VIII.

We spraken over de theorieën van den jongeren hoogleeraar Diepenhorst, en wezen daarin strijd met de confessie aan.

Was het nu wel heelemaal billijk, juist hem als voorbeeld te nemen? En kan men niet bij voorgangers van hem gelijke opvattingen constateeren, die toch minstens zijn optreden in zekeren zin excusabel maken?

We antwoorden op die begrijpelijke vragen:

1o. Inderdaad mag men dezen schrijver van een handleiding reeds in en om deze qualiteit als voorbeeld kiezen; bovendien is hij, blijkens zijn benoeming aan de V.U., exponent eener reeds jaren lang daar zich versterkende oppositie tegen een veelzins andere grondgedachten volgende strooming, en automatisch gaat de leiding der A.R. Partij juist bij dezen exponent voorlichtingsmateriaal zoeken;

2o. werkelijk hebben ook andere antirevolutionaire auteurs — denk aan Kuypers' invloed — door hun loopen in het gemeene-gratie-spoor denkbeelden ontwikkeld, welke dr. I. A. Diepenhorst tot uitgangspunt of basis voor de zijne konden dienen. Maar hij is verder gegaan dan deze voorgangers. Hij beteekent, op het verkeerde spoor, dan ook nog een afbuiging naar links. De linksche flank in de synodocratische gemeenschap gaat op den troon zitten, dien de vóór alles de V.U. aanklevende kerkelijke zeloten gebouwd hebben voor den executeur van den wil van den voormaligen troonbezetter. En die linksche flank trekt nu alles naar beneden. De menschen vragen nog al eens: moet nu alles kapot? Ze zien niet, dat er plaats was voor een andere vraag: moet die linksche flank nu óveral alles kapot maken? Kapot in de principiele fundeering? Het tragische in den loop der dingen is, dat de enkele kerkelijke figuren, die b.v. bij het graf van Kuypers en Colijn de oude leuzen van „pal staan“ en zoo nog eens opheffen, van „pal staan“ geen verstand meer hebben en, na hun karikaturistische bijdrage in een z.g. tucht over ettelijke dominees, die „Trouw“ zoo graag in de kiesvereniging zag verschijnen (maar hoe?) op zij geworpen zijn door de linksche groep, die zij niet baas kunnen. En nu zien we gebeuren, dat over heel de linie zich een beweging baan breekt, die Kuypers' erfenis, in 't generaal genomen, patrimonium blijft noemen, maar juist zijn vergissingen tot uitgangspunt van verdere

afdwaling
schreef
gaat in
horst e-

Intus
politi
princip
tueel n
tijd jul
voor de
die ach
trekken
Deze
luit
tisch
in de K
naar zi
is gauw
vooral
theoret
lijk he
kwestie
En dat
handel
tendeis
ten wor
doelinge
fundam
juist
over wa
het str
uit. Pe
rekenen
vorig m
over ult
wege de
scheidb
aan pol
leend v
gevende
in de p
rekenen
somsjde
te verw
ethiek
zien van
gende v
niet eer
Het i
aan te
ontzagl
sel en t
beeld
Maar
m.l., da
cipie
moral
een me
eelse
wel eer
delen n
verdiel
wat de
zijn, do
betreft,
kondige
En j
zuiver
ge we
gevol
dient. W
en die o
met rec
Hij hee
nung
alleen
afgezw
Binnen
gen“; n
bereik
Maar in
de taak
zelf om
handele
Dat W
naken
min on
dan zij
En d
missen
wil bek

¹⁾ De

Staatk

²⁾ Vg

³⁾ Av

⁴⁾ Av

VOOR

Voor

medege

ren Zo

laan 19

Adres

laan 19,